

Nr 82.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 165 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 13 mars 1953, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna de i vid statsrådsprotokollet fogade bilagor intagna förslagen angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet anförts vidtagna erforderliga åtgärder för förslagens genomförande, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1953/54 medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter som kan förämlas av genomförandet av de av 1952 års riksdag godkända förslagen i propositionerna nr 107, 241 och 251 till nämnda års riksdag, *dels* ock till Täckning av beräknade kostnader för ändrad lönegradsplacering m. m. å riksstaten för budgetåret 1953/54 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Propositionen.

I propositionen underställes riksdagens prövning dels en av 1949 års tjänsteförteckningskommitté den 6 mars 1953 med Statstjänstemännens riksförbund och Sveriges akademikers centralorganisation träffad överenskommelse angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., dels förslag i fråga om tjänster, beträffande vilkas lönegradsplacering kommittén träffat vissa av kommittén såsom preliminära betecknade uppgörelser med Statstjänarkartellen och Tjänstemännens centralorganisation. Överenskommelsen den 6 mars 1953 har undertecknats även av Svenska laboratrisföreningen.

De nu framlagda förslagen berör sammanlagt 4 700 tjänster och avser bl. a. direktörs- och assistentpersonal m. m. vid fångvårdsanstalterna, vissa civila läkar- och veterinärtjänster, vissa civilmilitära beställningar (militärläkare, fältveterinärer, beställningar å tygstaten m. fl.), arbetsledartjänster inom verkstads- och förrådsdrift, laboratoriebiträdestjänster, rektorer och lärare vid konstfackskolan, lantbruksundervisningsanstalter m. fl. specialläroanstalter, tjänster för sjuksköterskor och sjukgymnaster, härads-skrivare, landsfiskaler samt enstaka civila tjänster inom olika lönegrader och karriärstegar vid skilda verk och institutioner inom såväl civilförvaltningen som försvaret ävensom icke-ordinarie prästtjänster.

Vidare framlägges i propositionen förslag till vissa tjänsteförändringar inom utrikesförvaltningen.

Den årliga kostnadsökningen för löner, som föranledes av här nämnda förslag, har beräknats till drygt 3 miljoner kronor.

Slutligen anmäles i propositionen av försvarets civilförvaltning framlagda förslag angående löneställningen för vissa förrådsmän. Förslagen grundar sig på en överenskommelse, som träffats mellan försvarets civilförvaltning, å ena, samt Försvarets civila tjänstemannaförbund och Försvarsverkens civila personals förbund, å andra sidan. Liksom i fråga om vissa i propositionen nr 241 till 1952 års riksdags höstsession anmälda förslag om uppflyttning av vissa förrådsmän i högre lönegrad gäller, att kostnaderna för de av försvarets civilförvaltning nu föreslagna lönegradsuppflyttningarna, på grundval av en approximativ uppskattning, ingick i den kostnadsökning som beräknades bli en följd av de i propositionen nr 107 till 1952 års riksdags vårsession framlagda förslagen angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Den med Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Svenska laboratrisföreningen träffade förhandlingsöverenskommelsen med därvid fogade handlingar, varav också framgår innebörden av de med de övriga organisationerna träffade preliminära uppgörelserna, finnes fogad såsom *bilaga A* till statsrådsprotokollet i detta ärende. I en vid förhandlingsöverenskommelsen fogad bilaga (*bilaga A: 1*) har de tjänster särskilt förtecknats, som ingår i den med de tre förstnämnda organisationerna träffade överenskommelsen.

Förslagen angående viss förrådspersonal vid försvaret samt vissa tjänster inom utrikesförvaltningen har såsom *bilaga B* resp. *bilaga C* fogats till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Beträffande detaljerna i nämnda bilagor får utskottet hänvisa till propositionen.

Jämväl i fråga om *departementschefens anförande* får utskottet hänvisa till propositionen, s. 7—16.

Motioner.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Sjöström-Bengtsson* (I: 396) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hammar* och *Jacobsson* i Sala (II: 504), i vilka yrkats att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om löneställningen och tjänstebenämningen för föreståndarna för statens skol- och yrkeshem på Salbohed och i Vänersborg måtte upptagas till förnyad prövning;

dels en inom första kammaren av herr *Pettersson* väckt motion (I: 421), vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i proposition nr 165 berörda lönegradsuppflyttningar ges retroaktiv verkan efter samma principer som gällt de i propositionerna nr 241 och 251/1952 redovisade tjänsterna;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Osvald* och *Weiland* (I: 422) och den andra inom andra kammaren av herr *Munktell* (II: 555), i vilka hemställts att riksdagen i anslutning till proposition 165 ville besluta om uppflyttning av den personliga museiintendenttjänsten vid Uppsala universitets botaniska museum för fil. doktor *Seth Lundell* till lönegrad Ca 29 och tillerkänna honom ett motsvarande personligt lönetillägg retroaktivt från och med den 1 juli 1952;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sigfrid Larsson m. fl.* (I: 423) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.* (II: 554), i vilka hemställts att riksdagen med ändring av vad i propositionen föreslås måtte besluta, att ordinarie ämneslärare vid lantmanna-, lantbruks-, trädgårds- och fruktodlingsskolor placeras i lönegrad Ca 29;

dels en inom andra kammaren av herr *Lindberg* väckt motion (II: 503), vari hemställts att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att snarast möjligt behandla i motionen avsedda befattningshavares löneställning och framlägga förslag till riksdagen;

dels ock en inom andra kammaren av herr *von Seth* väckt motion (II: 553), vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 165 med verkan fr. o. m. den 1 juli 1952 måtte placera befattningarna såsom åldfru och livrustmästare vid livrustkammaren i lönegrad Ca 21.

Beträffande motiveringen för de sålunda framställda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 421—423 samt II: 503, 504 och 553.

Utskottet.

I den föreliggande propositionen nr 165 framlägges sista etappen av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbetsresultat, till den del detta för sitt genomförande förutsätter riksdagens medverkan. Vidare framlägges, i anslutning till 1952 års riksdags beslut om utbyte av vissa förrådsmanstjänster vid försvaret mot förrådsförmänstjänster, ytterligare förslag av sådan innebörd. Slutligen föreslås vissa tjänsteförändringar inom utrikesförvaltningen, vilken fråga icke varit föremål för tjänsteförteckningskommitténs prövning.

Vad först beträffar tjänsteförteckningskommitténs arbetsresultat (bil. A: 1—68 till propositionen) redovisas detta, liksom tidigare, i form av förhandlingsöverenskommelser, som kommittén under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande träffat med tjänstemännens huvudorganisationer. I motsats till vad tidigare varit fallet har emellertid denna gång fullständig förhandlingsöverenskommelse kunnat uppnås endast med två av de fyra ifrågakommande huvudorganisationerna. I fråga om de båda övriga organisationerna redovisas däremot endast preliminära deluppgörelser, som kommittén under arbetets gång träffat beträffande vissa grupper av tjänster och som icke ingår såsom led i någon

fullständig överenskommelse med dessa organisationer. Föredragande departementschefen — som framhållit att de föreliggande lönegradsförslagen är byggda på samma principer som de av kommittén tidigare framlagda och av statsmakterna godkända förslagen — har tillstyrkt den träffade förhandlingsöverenskommelsen, som i enlighet härmed underställts riksdagens prövning. Även de av kommittén såsom preliminära betecknade uppgörelserna — vilka såsom nämnts icke ingår i någon fullständig förhandlingsöverenskommelse — har synts departementschefen böra i princip godtagas och föreläggas riksdagen.

Utskottet har, på sätt i propositionen förutsatts, tagit erforderlig kännedom om de förhållanden som föranlett tjänsteförteckningskommitténs ställningstaganden på olika punkter. Efter granskning av de föreliggande lönegradsförslagen finner sig utskottet böra tillstyrka att de godkännes av riksdagen.

I motionsväg har endast en ändring påyrkats i den föreliggande förhandlingsöverenskommelsen. Enligt denna skall ordinarie ämneslärare vid lantmanna-, lantbruks-, trädgårds- och fruktodlingsskolor uppflyttas från 26 till 27 lönegraden, men i motionerna I: 423 och II: 554 yrkas att nämnda lärare placeras i 29 lönegraden. Då enligt utskottets mening tillräckliga skäl icke anförts för avsteg från förhandlingsöverenskommelsen på denna punkt, får utskottet avstyrka ifrågakommande yrkanden.

Under hänvisning till riksdagens beslut enligt skrivelse den 21 februari 1953, nr 42, har departementschefen framhållit att hinder icke föreligger att fr. o. m. den 1 juli 1953 genomföra de avsedda ändringarna i personalförteckningarna. I motionen I: 421 yrkas, att de nu ifrågakommande lönegradsuppflyttningarna måtte ges retroaktiv verkan efter samma principer som gällt i fråga om de vid 1952 års höstriksdag prövade tjänsterna; detta innebär att löneförhöjning borde i förekommande fall utgå räknat fr. o. m. den 1 juli 1952. Utskottet vill i anledning av nämnda yrkande erinra, att innevarande års riksdag redan beslutat, att vissa tjänster skall uppflyttas till högre lönegrad fr. o. m. den 1 juli 1953 i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Detta är fallet beträffande ett antal tjänster som upptagits i 1953 års statsverksproposition bil. 2, För flera huvudtitlar gemensamma frågor. Det synes icke böra ifrågakomma att låta verkningarna av de i propositionen nr 165 föreslagna lönegradsuppflyttningarna träda i kraft vid tidigare tidpunkt än de i årets statsverksproposition upptagna. Med hänsyn härtill samt till vissa olägenheter av administrativ art, som visat sig vara förenade med den retroaktiva tillämpningen av de i fjol beslutade lönegradsuppflyttningarna, får utskottet avstyrka det i motionen I: 421 framställda yrkandet.

Av föredragande departementschefens anförande framgår, att 1949 års tjänsteförteckningskommitté numera endast har att pröva lönegradsplaceringen för viss personal vid försvaret med avlöning från andra anslag än avlöningsanslag — vilken fråga icke behöver underställas riksdagen — samt att kommitténs verksamhet därefter avses skola upphöra. Såsom av de föreliggande uppgifterna framgår har vissa personalgruppers lönegradsplacering

icke blivit föremål för slutlig bedömning under den nu genomförda tjänsteförteckningsrevisionen. Detta sammanhänger delvis med den tillämpade förhandlingsproceduren. Uppkommande lönegradsfrågor torde få i vanlig ordning prövas i samband med den årliga anslagsbehandlingen. Vad angår formerna för den fortsatta statliga förhandlingsverksamheten inom förevarande område kan denna fråga väntas komma under bedömning i samband med ställningstagandet till 1948 års förhandlingsrättskommittés betänkande.

Vad departementschefen i övrigt anfört eller föreslagit i samband med tjänsteförteckningsrevisionen har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande. Utskottet tillstyrker det äskade anslaget å 3 miljoner kronor till Täckning av beräknade kostnader för ändrad lönegradsplacement m. m.

I anslutning till förslagen i *bilagorna* får utskottet i fråga om vissa punkter anföra följande.

Under *armén*, avd. E. Tygstaten (bil. A: 10) föreslås, att de nu förefintliga tygverkmästare- och tyghantverkarebeställningarna omgrupperas och fördelas på lönegrader enligt lönegradsserien för s. k. arbetsledarejänster. I samband härmed skulle ändring ske av tjänstebenämningarna, närmast föranledd av klassbeteckningarnas avskaffande. På grund av underhandspåpekande från verksledningens sida vill utskottet framhålla, att frågan om tjänstebenämningarna inom tygstaten synes böra underkastas ytterligare överväganden genom Kungl. Maj:ts försorg i samband med fastställandet av nya personalförteckningar. Vid godtagande av de av tjänsteförteckningskommittén föreslagna benämningarna synes beställningarna i 19 lönegraden böra benämnas förste tyghantverkare i stället för tyghantverkare. Serien skulle då bli följande: förste tygverkmästare, tygverkmästare, förste tyghantverkare, tyghantverkare.

I fråga om *flygvapnet*, avd. E. Teknisk personal (bil. A: 12) har från verksledningen under hand framhållits, att den för ett antal beställningar i 17 lönegraden föreslagna tjänstebenämningen verkstadsförman i detta fall är mindre lämplig med hänsyn till arbetsuppgifterna. Tjänstebenämningen mästare synes utskottet här vara att föredraga, i samband varmed beställningarna i 19 lönegraden bör benämnas förste mästare.

Beträffande *livrustkammaren* innehåller förevarande proposition icke något förslag. I motionen II: 553 yrkas emellertid uppflyttning av tjänsterna som äldfru och livrustmästare från 14 till 21 lönegraden. Då denna fråga — som f. ö. var föremål för beslut vid fjolårets riksdag — enligt utskottets mening icke bör komma under bedömning i detta sammanhang, får utskottet avstyrka nämnda yrkande.

I anslutning till förslagen under *Uppsala universitet* (bil. A: 24) har i motionerna I: 422 och II: 555 yrkats att en personlig museiintendenttjänst vid universitetets botaniska museum måtte uppflyttas från 26 till 29 lönegraden och att motsvarande personligt lönetillägg måtte utgå retroaktivt från 1 juli 1952. Då 26 lönegraden icke längre förekommer för tjänster av ifrågavarande slag vill utskottet — som inhämtat att nämnda tjänst icke

varit föremål för förhandlingar — tillstyrka att tjänsten uppflyttas till 27 lönegraden. Uppflyttningen bör gälla fr. o. m. den 1 juli 1953 utan retroaktiv verkan. Därest efter närmare utredning ifrågavarande tjänst skulle befinnas med avseende å arbetsuppgifternas art och omfattning vara fullt jämfäst med museiintendenttjänsterna vid naturhistoriska riksmuseet — något som icke kan bedömas på grundval av uppgifterna i motionerna — torde lönegradsfrågan kunna underkastas förnyat övervägande framdeles.

Under *tekniska högskolan i Stockholm* (bil. A: 30) finnes upptagen en verkmästartjänst, vilken föreslås skola erhålla oförändrad placering i 18 lönegraden. Utskottet vill i anledning härav endast påpeka, att denna tjänst enligt vad utskottet inhämtat icke tillhör den typ av tjänster som bedömts i samband med de i den s. k. arbetsledarserien ingående tjänsterna.

Beträffande *sinnesslöskolorna* och *epileptikerskolorna* (bil. A: 50) föreslås att föreståndartjänsterna omgrupperas och uppflyttas i lönegrad samt att tjänstebenenämningen ändras till rektor. I anslutning härtill har i motionerna I: 396 och II: 504 yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan om löneställningen och tjänstebenenämningen för föreståndarna för statens skol- och yrkeshem på Salbohed och i Vänersborg måtte upptagas till förnyad prövning. Utskottet utgår för sin del ifrån att Kungl. Maj:t i lämpligt sammanhang tager under övervägande, i vad mån det nu föreliggande förslaget angående föreståndartjänsterna vid sinnesslöskolorna bör medföra någon ändring beträffande motsvarande tjänster vid anstalterna på Salbohed och i Vänersborg. Någon särskild skrivelse i ämnet från riksdagens sida anser utskottet med hänsyn härtill ej påkallad, varför utskottet avstyrker ifrågavarande motionsyrkande.

Vad i övrigt angår sinnesslöskolorna och epileptikerskolorna avser det i propositionen föreliggande förslaget närmast de statsunderstödda anstalterna av ifrågavarande slag. Utskottet förutsätter att de för lärare i kunskapsämne föreslagna lönegradsplaceringarna är avsedda att tillämpas jämväl för lärare av motsvarande slag vid den statliga epileptikeranstalten, statens anstalt för fallandesjuka.

I fråga om *de statliga alkoholistanstalterna* innehåller den föreliggande propositionen icke något förslag. I motionen II: 503 hemställs emellertid, att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att snarast möjligt behandla och för riksdagen framlägga förslag angående löneställningen för direktörer och assistenter vid nämnda anstalter. Utskottet anser sig icke böra tillstyrka detta yrkande men förutsätter att Kungl. Maj:t uppmärksammar frågan, huruvida och i vad mån de föreliggande lönegradsförslagen rörande fångvårdens tjänster bör medföra konsekvenser beträffande motsvarande tjänster vid alkoholistanstalterna.

Utskottet tillstyrker vad i propositionen föreslagits angående *vis s f ö r rå d s p e r s o n a l v i d f ö r s v a r e t* (bil. B. till propositionen), vilket förslag grundar sig på en i anslutning till propositionen 1952: 241 gjord, fortsatt detaljgranskning av arbetsuppgifterna på de olika tjänsterna, vilken

utförts av försvarets civilförvaltning. Jämväl tillstyrker utskottet förslagen rörande vissa tjänster inom utrikesförvaltningen (bil. C. till propositionen). Utskottet vill emellertid beträffande tjänstebemärkningarna framhålla, att beteckningen »andre» numera regelmässigt borttagits. Enligt vad utskottet inhämtat har benämningen andre sekreterare föreslagits skola bibehållas tills vidare i avvaktan på fortsatta överväganden rörande lämplig benämning för dessa tjänster.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1. att motionerna I: 423 och II: 554 icke må av riksdagen bifallas;

2. att motionen I: 421 icke må av riksdagen bifallas;

3. att motionen II: 553 icke må av riksdagen bifallas;

4. att motionerna I: 396 och II: 504 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

5. att motionen II: 503 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

6. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 422 och II: 555 samt med beaktande av vad utskottet anför,

a) godkänna de i bilagor till statsrådsprotokollet över civilärenden för den 13 mars 1953 intagna förslagen angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med det i nämnda statsrådsprotokoll anförda vidtagna erforderliga åtgärder för förslagets genomförande;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1953/54 medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter som kan föranledas av genomförandet av de av 1952 års riksdag godkända förslagen i propositionerna nr 107, 241 och 251 till nämnda års riksdag;

d) till *Täckning av beräknade kostnader för ändrad lönegradsplacering m. m.* för budgetåret 1953/54 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Stockholm den 24 april 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 83.

Reservation

av fröken *Andersson*, herrar *Rubbestad*, *Svensson* i Ljungskile, *Staxäng* och fröken *Elmén*.